

МАКАРОВА Е. В., МИШЧЕНКО З. І. Competence and pedagogical aspects of professional future music teacher in the system of continuous professional education.

The article raises questions of the relationship and consistency in the preparation of future music teachers in the system of continuous professional education – college university. The problem is considered complex as competence and pedagogical aspects, which is a manifestation of the student's creativity and determination of his practical training

Keywords: *competence and pedagogical aspects, creativity, future music teacher, musical activities.*

УДК 37.016:81'243]:37.091.12:36-057

Петько Л. В.

ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО СПРЯМОВАНОГО ІНШОМОВНОГО НАВЧАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ МАЙБУТНІХ СОЦІОЛОГІВ В УМОВАХ УНІВЕРСИТЕТУ (на прикладі спеціальності 6.030101 “Соціологія”)

У статті розглядається актуальність формування професійно спрямованого іншомовного навчального середовища майбутнім соціологам в умовах університету, що сприятиме їхньому професійному становленню, на прикладі авторського навчального посібника з англійської мови зі спеціальності 6.030101 “Соціологія”.

Ключові слова: *майбутні соціологи, іншомовна освіта, іноземні мови, професійно спрямоване навчальне середовище, дидактичний матеріал, університет.*

Згідно опису паспорта професії “Соціолог”, об’єктом його діяльності є людина в різних суспільних товариствах і товариства, до яких вона відноситься. Сім’я, школа, установи, партії, комерційні організації, різні релігійні, добродійні, любительські та інші організації складаються з людей і мають вплив на їхнє життя і діяльність, у свою чергу як і людина впливає на ці товариства. До того ж об’єктами досліджень соціологів виступають різні явища, як влада, суспільство, релігія, національна ментальність. Соціологи досліджують, окрім стосунків між групами процеси асиміляції, соціальної мобільності й процеси збереження етнічної (етичної та культурної) ідентичності [9; 10].

У зв’язку з ростом попиту на прогнозування економічних, політичних, соціальних, демократичних перетворень майбутнє випускників-соціологів передбачає роботу в державних та місцевих органах влади, в аналітичних соціологічних центрах та консалтингових компаніях, на підприємствах у відділах маркетингу та кадрів, в public relations (зв’язки з громадкістю) та рекламі, в засобах масових комунікацій та видавницькому бізнесі.

Ідея Г. Спенсера про проблеми координації і контролю у змінах

суспільства, висунута ним ще у 19 ст., досить актуальна у сучасних глобальних системах. У кінці 20 ст. такі сучасні соціологи як англієць Е. Гідденс (A. Giddens) та німець Н. Луманн (N. Luhmann) будучи, представниками різних соціологічних шкіл, підтримують тезу Г. Спенсера, що сучасні суспільства можуть стати нерегульованими. Утім, Н. Луманн розглядає суспільство як систему комунікації, яка змінюється та еволюціонує, “але не може контролювати себе [15, с. 73]”. У свою чергу, Е. Гідденс наголошує, що “сучасне суспільство подібне до безжальної сили, що може постати поза нашим контролем і зруйнувати себе [15, с. 139]”.

До того ж, презентуючи анонс майбутнього соціології на теоретичних припущеннях Е. Гідденса, зазначають, що 1) *сучасність* – це надзвичайно складне явище, в якому дедалі більшої ваги набирає чинник культури і розширення діапазону оцінок сучасності передусім відбувається за рахунок поглибленого соціологічного аналізу культурних вимірів світу людини. 2) Відносно головного предмета дослідження в соціології: перенесення акцентів на дослідження *систем держав* із притаманними їм взаємозв'язками і взаємодією та вивчення насамперед *національної держави* “як втілення суспільства”, яка за Е. Гідденсом виступає більш або менш цілісною інтегрованою одиницею з досить однорідною культурною ідентичністю, політичними інститутами влади, певною територією, яка входить до системи національних держав. Тому *внутрішні* процеси розвитку кожної національної держави розглядатимуться у контексті та з врахуванням *зовнішніх* процесів насамперед у таких системах національних держав (досліджуватись як органічне співвідношення частини й цілого в його динаміці). 3) Світова система вивчатиметься у векторах зростаючої складності міжнародного розподілу праці, розподілу влади, міжнародного військового порядку. Зазначені явища в умовах глобалізаційних перетворень дедалі більше впливають на розвиток окремих національних держав і визначають його траєкторію. 4) Розмивання *традиційних меж* між різними соціогуманітарними науками сприятиме зближенню соціології з історією, дедалі відбуватиметься міцніший зв'язок соціології з політичними науками та утворення на їх стику політичної соціології, і взаємозв'язки соціології з економічними науками, в яких на перший план виходять нині соціологічні дослідження мотивів економічної діяльності людей, сфера їх виробничих інтересів і потреб. 5) Передбачається зростаюча участь соціології у формуванні соціальної політики та її активність у впровадженні реформ. Співпраця соціолога і політика, соціолога і державного діяча будуватиметься у режимі діалогу, де соціологам відводиться роль вчасного виявлення змін у світі й виникнення на їх підґрунті нових проблем, з якими раніше людство не зустрічалося і які вимагатимуть нових нестандартних рішень. 6) Зростатиме роль *соціальних рухів* у розвитку суспільства (екологічний, жіночий, рух за мир тощо),

акцентується увага на прояв релігійних феноменів. 7) Соціологія в майбутньому будуватиме свої теорії шляхом копіткого конструювання різних пластів соціологічного узагальнення, які зцементовані сукупністю емпіричних досліджень. Соціологи залишають кабінети і занурюються в реалії зовнішнього світу. 8) *Уніфікація* теоретичної мови соціології в умовах множинності теорій, ідей і концепцій, але вона не буде єдиною, істинно правильною теорією для всього світу (таке характерне для тоталітарного суспільства), тому що на думку Е. Гідденса що в XXI ст. соціологія досягне стану синтезу, остаточно відмовившись від натуралізму та інших спроб пояснення соціальних явищ зовнішніми щодо соціуму засобами, де саме нове емпіричне знання допоможе будувати нові теоретичні пояснення мінливого світу. 9) Соціологія і в майбутньому залишиться предметом *суперечок та дискусій*. Дискусійність із приводу соціології є ознакою її потрібності у будь якому суспільстві, визнанням її ролі у соціальних перетвореннях і загальному поступі людства [11, с. 110-113].

Як зазначають фахівці в галузі соціології, водночас, не слід забувати, що до отримання Україною незалежності (1991 рік), соціологія була однією з найвідсталіших наук як в СРСР, так й в Україні, і, як наука, змушена була виборювати собі право на існування як окрема галузь соціогуманітарного знання, особливо в Україні. Ще, коли М. Драгоманов назвав себе соціологом, то цим він накликів лють царського уряду, яким соціолог розглядався як синонім соціаліста [11, с. 123], попри те, що у західній Європі та США відбувався потужний стрибок розвитку соціології. Постала гостра потреба вивченні підвалин зарубіжних соціологічних традицій, де володіння іноземними мовами полегшує розв'язати зазначену проблему.

Проте, зважаючи на дискусійність та різноплановість підходів як вітчизняних, так і зарубіжних вчених-соціологів до даної науки, вважаємо необхідність розгортання формування професійно орієнтованого іншомовного навчального середовища в умовах університету, тому що дослідження студентами саме у першоджерелах західної соціологічної думки стосовно розуміння сутності і призначення соціології “означає переорієнтацію з процесу на результат освіти в діяльнісному вимірі [5, с. 84]” (компетентнісний підхід у методиці навчання іноземних мов і культур (ІМіК)).

Водночас, не слід забувати, що “актуальною психолого-педагогічною проблемою є розробка програм, спрямованих на актуалізацію внутрішнього потенціалу та розвиток прихованих резервів студентів із подолання й компенсації психологічних бар'єрів, що виникають у процесі навчання, зокрема при вивченні іноземної мови [8, с. 1]”.

Слід також взяти до уваги, що однією з умов до вступу до магістратури є складання випробування з іноземної мови за професійною спрямованістю і, враховуючи вищесказане, ми запропонували використовувати у процесі

підготовки та проведення вступного іспиту авторську концепцію, викладену у навчальних посібниках “Англійська мова для вступників до магістратури зі спеціальності 8.03010101 “Соціологія” [7] та “Німецька мова вступників до магістратури зі спеціальності 8.03010101 “Соціологія” [4], на які надано Грифи МОН України.

Зазначимо, що іншими авторами, – Л. А. Люлькою, у навчальному підручнику з навчання англійської мови майбутніх соціологів більш ширше розглянуто історію розвитку світової системи соціологічних знань і місце в ній вітчизняної соціологічної думки, загальні принципи і методику соціологічних досліджень [14]; більш докладно проаналізовано проблеми функціонування таких інституцій, як сім'я, економіка, праця, управління, культура, релігія, освіта К. Л. Брутян та А. Л. Трофімовою [3]; одну із спроб розглянути питання юридичної соціології, загальних проблем життя та діяльності молоді нашої країни та молоді англійських країн зробив А. Є. Коршенко [2]; запропонована розробка К. О. Сіренком містить автентичні іншомовні тексти за професійним спрямуванням, які знайомлять студентів з актуальною соціологічною тематикою засобами іноземної мови. Детальні післятекстові словники сприяють збагаченню лексичного запасу студентів [1].

Метою авторського навчального посібника “Англійська мова. Дидактичний матеріал для практичних занять та самостійної роботи студентів з іноземної мови зі спеціальності 6.030101 “Соціологія” є створення в умовах університету іншомовного професійного навчального середовища для студентів зі спеціальності: 6.030101 “Соціологія” з метою використання англійської мови у майбутній професійній діяльності [6].

Автор намагається спрямувати студентів до самостійного засвоєння знань, подолання мовного бар'єру, вивчення студентами професійної термінології, стимулювання уміння оперувати спеціальною термінологією, аргументованого висловлювання власної думки, аналізувати факти, опонувати та вміти вести дискусію, вчитися знаходити, систематизувати інформацію та використовувати її.

Запропоновані за професійною тематикою автентичні тексти, транскрипти, діалоги, лекції науковців-соціологів, відео кліпи до них, документальні фільми і кінострічки, нададуть змогу вдосконалити навички усного та писемного мовлення студентів за професійним спрямуванням. Завдяки аудіо- та відеоматеріалам відбувається опанування студентами методами аналізу, синтезу та узагальнення інформації, що необхідно для розробки соціологічного аналізу.

Автором підібрано цікаві автентичні, корисні, доступні наочні засоби навчання (за допомоги інтернет-ресурсів), щоб вивчення іноземної мови за фахом відбувалося не тільки з роботою над текстом за майбутньою спеціальністю, а й демонстрацією відеокліпів, документальних фільмів,

інтерв'ю, професійних діалогів, виступів-коментарів соціологів, психологів, презентацій лекцій соціологів (тобто шляхом створення іншомовного професійного навчального середовища в умовах університету і “занурення” студентів в нього), тому що професійна підготовка студентів-соціологів потребує у майбутньому тісної співпраці із замовниками, бути не тільки теоретиками, а й практиками, уміти досліджувати думку електорату, складати рейтинги висуванців під час виборів та готувати аналітичний матеріал для ЗМІ, проводити маркетингові дослідження в консалтингових компаніях, вивчати ефективність рекламних кампаній, проводити опитування населення з метою вивчення окреслених питань. Водночас, соціолог, – це вчений, який є аналітиком, політтехнологом, маркетингологом, метою діяльності якого є з'ясування того, що відбувається у суспільстві, окремо взятій країні і т.п., визнання причин виникнення досліджуваних явищ та надання професійних рекомендацій.

Дидактичний матеріал обирався відповідно до викликів сьогодення багатограного соціуму: культурні цінності сучасного суспільства, відпочинок сучасної молоді, міграційні процеси сьогодення, маркетинг, інформація, реклама, споживання у нашому глобалізованому світі. На прикладі матеріалу про відомих соціологів студенти знайомляться з актуальними векторами досліджень у галузі соціології, знайомляться з історією розвитку світової системи соціологічних знань.

Треба підкреслити, що навчальний матеріал, представлений у посібнику, підбирався студентами самостійно, за власним вибором під керівництвом автора. Результатом наукового пошуку студентів, стало опублікування у співавторстві з автором посібника тез доповідей (Великобританія, Болгарія, Польща, Чехія), тексти №№ 1-9, 11-16. Зазначимо, що студенти 3-го курсу готували тези доповідей на міжнародні конференції за власним вибором (тексти №№ 2-9), тоді як студенти 4-го курсу писали тези за темами своїх державних курсових робіт (тексти №№ 1,11-16).

З огляду на викладене у посібнику присутні тексти, присвячені дослідженню студентами розвитку соціології в історичній ретроспективі : “The History of Sociology” – Лілія О. [17], Вікторія П. – “Auguste Comte and Sociology” (“Огюст Конт і соціологія”), Дарія З. – “Erving Goffman”, Оксана М. – “Karl Marx”, Ганна Б. – “Erich Fromm”, Ганна Борисюк – “Georg Simmel”, Марина Р. – “Emile Durkheim”, Даша Ж. – “Herbert Spencer and his study of society”, Наталія Б. – “Т. Парсенс”, роздуми про сучасну соціологію – “Pierre’s Bourdieu and Sociology”, Христина Д. – “Culture Values and Modern Society” [13], Лілія Н. – “Leisure of Youth in Modern Society” [16], Олександр З. – “Human Migration Nowadays” [20], Юлія С. – “Advertising and Society” [18], Анастасія А. – “Consumption and Society” [12], Аліса Т. – “Information in

Ukrainian Society" [19].

Ми розглядаємо таке залучення студентів як, за визначенням Н. В. Сопілко, стратегії подолання психологічних бар'єрів, що "базуються на використанні розвивальних технологій навчання, що сприяють зняттю психоемоційної напруги у студентів, усуненню семантичних перешкод при сприйнятті іншомовного мовлення, зниженню проявів невпевненості в собі та скутості під час виступу перед аудиторією, підвищенню самооцінки студентів у процесі оволодіння іноземною мовою, посиленню мотивації до її вивчення [8, с. 2].

Посібник складається зі вступу, текстів за професійним спрямуванням, списку використаних джерел до кожного тексту, післятекстових завдань, тесту (для поточного контролю знань студентів застосовується тестова система), вправ та загальної бібліографії. У кінці посібника подано глосарій.

У зв'язку зі сказаним вище, істотного значення набуває самостійна робота студентів з бібліографією, яка передбачає опрацювання додаткових джерел іноземною мовою: опрацювання глосарію, робота з енциклопедіями, словниками, статтями, монографіями, користування інтернет-ресурсами, що забезпечує можливість зіставлення, порівняння, класифікації матеріалу і стимулює науково-дослідну роботу студентів. Зазначене сприятиме творчому опануванню знань студентами та залучення їх до участі в іншомовних дискусіях.

Щоб максимально ефективно використовувати даний посібник у самостійній підготовці, радимо студентам:

- прочитати текст, звертаючи увагу на переклад, граматику, незнайомі слова (завести мовне портфоліо);
- уважно прочитати та виконати завдання до запропонованого тексту;
- написати резюме до тексту;
- прослухати та прочитати транскрипт до тексту, призначений для аудиторного сприйняття, діалог (декілька разів) з метою не лише зрозуміти конкретний текст, а й навчитися слухати (чути), як саме говорять і про що саме говорять носії англійської мови (соціологи, психологи, маркетологи); рекомендуємо слухати та дивитися матеріал епізодами, а потім об'єднувати в цілому;
- слухати слід до повного розуміння та формування готовності відтворювати діалоги напам'ять;
- ознайомитися та вивчити джерела до поданого тексту;
- працювати з відеокліпами, аудіоматеріалами;
- переглядати кінострічки за темою англійською мовою (з субтитрами або тільки іноземною мовою), уміти виокремити головні епізоди, фрагменти, вчитися писати резюме до фільму, вчити діалоги.
- портфоліо: написати аналітичну доповідь, есе, реферат, тези, статтю.

Підсумовуючи сказане, ми вважаємо, що *робота з даним навчальним*

посібником сприятиме: 1) формуванню іншомовного професійного навчального середовища в умовах університету; 2) активізації мотивації щодо вивчення іноземної мови; 3) вдосконаленню навичок читання автентичних текстів з англійської мови за фаховою тематикою; 4) сприйняттю іноземного мовлення професійної тематики, яке виголошується у процесі використання аудіо-відео матеріалів; 5) вдосконаленню навичок перекладу текстів за професійним спрямуванням; 6) умінню реферувати та анотувати професійні тексти англійською мовою; 7) володінню усним монологічним та діалогічним мовленням засобами іноземної мови у межах професійної тематики; 8) стимулюванню здатності вести бесіду іноземною мовою за фахом (з клієнтами, колегами); 9) підготовки студентів до науково-дослідної роботи в умовах університету; 10) розвитку їхньої самостійної пізнавальної активності.

При цьому слід також узяти до уваги, що професійно орієнтована мета у процесі роботи із запропонованим посібником реалізується у формуванні у студентів: 1) професійно орієнтованих мовленнєвих компетентностей (в аудіюванні, говорінні, читанні, письмі та перекладі); 2) професійно орієнтованої лінгвосоціокультурної компетентності; 3) професійно орієнтованих мовних компетентностей; 4) професійно орієнтованої навчально-стратегічної компетентності [5, с. 99].

Використана література:

1. Англійська мова : навч. посіб. з розвитку навичок читання літератури за фахом : для студентів 2-го курсу спеціальності “Соціологія” / уклад. К. О. Сіренко ; МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ, Навч.-наук. ін-т права та масових комунікацій. – Х. : ХНУВС, 2011. – 64 с.
2. Англійська мова для соціологів : навч. посіб. для курсантів та студентів 2 курсу / уклад. А. Є. Коршенко ; МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х. : ХНУВС, 2011. – 92 с.
3. Брутян К. Л. Английский язык для социологов : учебное пособие / К. Л. Брутян, А. Л. Трофимова. – М. : КНОРУС, 2007. – 176 с.
4. Гребінник Л. В. “Німецька мова вступників до магістратури зі спеціальності 8.03010101 “Соціологія”, 8.03060101 “Менеджмент організацій і адміністрування”, 8.18010018 “Адміністративний менеджмент”, 8.18010020 “Управління навчальним закладом”, 8.0305101 “Економічна теорія” : навч. посібник для студентів, бакалаврів та аспірантів ВНЗ / Л. В. Гребінник, Л. В. Петько, В. В. Ніколаєнко ; за ред. В. Б. Євтуха, В. І. Гончарова. – [2-е вид.]. – К. : Ун-т “Україна”, 2011. – 166 с.
5. Методика навчання іноземних мов і культур : теорія і практика : підручник для студ. Класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / О. Б. Бігич [та ін.] ; за заг. ред. С. Ю. Ніколаєвої. – К. : Ленвіт, 2013. – 590 с.
6. Петько Л. В. Англійська мова. Дидактичний матеріал для практичних занять та самостійної роботи студентів з іноземної мови зі спеціальності 6.030101 “Соціологія” : навч. посібник для студентів, магістрантів, аспірантів / Л. В. Петько. – К. : Талком, 2014. – 110 с.
7. Петько Л. В. Англійська мова для вступників до магістратури зі спеціальності 8.03010101 “Соціологія” : навч. посібник для студентів, бакалаврів та аспірантів ВНЗ / Л. В. Петько, В. В. Ніколаєнко ; за ред. В. Б. Євтуха, В. І. Гончарова. – [2-е вид.]. – К. : Ун-т “Україна”, 2011. – 182 с.
8. Сопілко Н. В. Особливості подолання психологічних бар’єрів у студентів у процесі навчання : автореф. дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07 / Наталія Вікторівна Сопілко. – Хмельницький, 2008.

9. Соціолог. Опис професії [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://www.robota.lviv.ua/69/SOTSIOLOG.html>
10. Факультет соціології та управління (Запорізький національний університет). Кафедра соціології та інформація про спеціальність : “Соціологія” [Електронний ресурс]. – Режим доступа : http://sociology.at.ua/index/kafedra_sociologiji_ta_informacija_pro_jiji_specialnist/0-48
11. Черниш Наталія. Соціологія. Курс лекцій : підручник [Електронний ресурс] / Наталія Черниш. – Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2013. – 544 с. – Режим доступа : http://www.sociology-lnu.org.ua/resursy.files/Chernysh_Soc_04.pdf
12. Arsenyuk Anastasia. Consumption and Society / Anastasia Arsenyuk, Lyudmila Pet'ko // Materiály X mezinárodní vědecko-praktická konference “Věda a vznik – 2013/2014”. – Díl 27. Psychologie a sociologie ; Šéfredaktor : Prof. JUDr Zdeněk Černák. – Praha : Publishing House “Education and Science” s.r.o, 2014. – S. 63-64. (на англ. мові).
13. Dmytrenko Christina. Culture Values and Modern Society / Christina Dmytrenko, Lyudmila Pet'ko // “Бъдещето въпроси от света на науката – 2013” : Тр. за 9 Междунар.научна практична конф., 17–25 декември 2013 ; ред. Милко Тодоров Петко. – Т. 28. Психология и социология, 2013. – София : “БялГРАД-БГ” ООД. – С. 68-69. (на англ. мові).
14. English for students of Sociology=Англійська мова для студентів напряму “Соціологія” : навч.посіб. / укл. Л. А. Люлюка. – К. : МАУП, 2007. – 240 с.
15. Explorations in Classical Sociological Theory : Seeing the Social World / red. Kenneth Allan. – Pine Forge Press, 2010. – 451 p. [Web site]. – Access mode : http://books.google.com.ua/books?id=w64nblF532cC&sitesec=buy&hl=ru&source=gbv_vpt_read
16. Nagornyuk Lilia. Leisure of Youth in Modern Society // Lilia Nagornyuk, Lyudmila Pet'ko // Materiály X mezinárodní vědecko-praktická konference “Věda a vznik – 2013/2014”. – Díl 13. Ekonomické vědy. Administrativa. ; Šéfredaktor : Prof. JUDr Zdeněk Černák. – Praha : Publishing House “Education and Science” s.r.o, 2014. – S. 92–94. (на англ. мові).
17. Ostapenko Lilia. The History of Sociology // Lilia Ostapenko, Lyudmila Pet'ko // Materiály X mezinárodní vědecko-praktická konference “Věda a vznik – 2013/2014”. – Díl 17. Historie.Filosofie ; Šéfredaktor : Prof. JUDr Zdeněk Černák. – Praha : Publishing House “Education and Science” s.r.o, 2014. – S. 9-11. (на англ. мові).
18. Sovenko Julia. Advertising and Society / Julia Sovenko, Lyudmila Pet'ko // Materiály X mezinárodní vědecko – praktická konference “Věda a vznik – 2013/2014”. – Díl 27. Psychologie a sociologie ; Šéfredaktor : Prof. JUDr Zdeněk Černák. – Praha : Publishing House “Education and Science” s.r.o, 2014. – S. 65-67. (на англ. мові).
19. Telyakevich Alice. Information in Ukrainian Society / Alice Telyakevich, Lyudmila Pet'ko // Материали за IX Международна научна практична конференция “Бъдещето въпроси от света на науката – 2013” : Тр. за 9 Междунар.научна практична конф., 17-25 декември 2013 ; ред. Милко Тодоров Петко. – Т. 28. Психология и социология, 2013. – София : “БялГРАД-БГ” ООД. – С. 66-67. (на англ. мові).
20. Zolotukhin Alexander. Human Migration Nowadays // Alexander Solotukhin, Lyudmila Pet'ko // Materiály X mezinárodní vědecko-praktická konference “Věda a vznik – 2013/2014”. – Díl 25. Filologické vědy. Politické vědy.Hudba a život ; Šéfredaktor : Prof. JUDr Zdeněk Černák. – Praha : Publishing House “Education and Science” s.r.o., 2014. – S. 48-49. (на англ. мові).

References :

1. Anhliiska mova : navch. posib. z rozvytku navychok chytannia literatury za fakhom : dlia studentiv 2-ho kursu spetsialnosti “Sotsiolohiia” / uklad. K. O. Sirenko ; MVS Ukrainy, Khark. nats. un-t vnutr. sprav. Navch.-nauk. in-t prava ta masovykh komunikatsii. – Kh. : KhNUVS, 2011. – 64 s.
2. Anhliiska mova dlia sotsiolohiv : navch. posib. dlia kursantiv ta studentiv 2 kursu / uklad. A. Ye. Korshenko ; MVS Ukrainy, Khark. nats. un-t vnutr. sprav. – Kh. : KhNUVS, 2011. – 92 s.
3. Brutyan K. L. Angliyskiy yazyk dlya sotsiologov : uchebnoe posobie / K. L. Brutyan, A. L. Trofimova. – M. : KNORUS, 2007. – 176 s.
4. Hrebinyk L. V. “Nimetska mova vstupnykiv do mahistratury zi spetsialnosti 8.03010101 “Sotsiolohiia”, 8.03060101 “Menedzhment orhanizatsii i administruvannia”, 8.18010018 “Administratyvnyi menedzhment”, 8.18010020 “Upravlinnia navchalnym zakladom”, 8.0305101 “Ekonomichna teoriia” : navch. posibnyk dlia studentiv, bakalavriv ta aspirantiv VNZ / L. V. Hrebinyk, L. V. Petko, V. V. Nikolaienko ; za red. V. B. Yevtukha, V. I. Honcharova. – [2-e vyd.]. – K. : Un-t “Ukraina”, 2011. – 166 s.

5. *Metodyka navchannia inozemnykh mov i kultur : teoriia i praktyka : pidruchnyk dlia stud. Klasychnykh, pedahohichnykh i linhvistychnykh universytetiv / O. B. Bihych [ta in.] ; za zah. red. S. Yu. Nikolaievoi. – K. : Lenvit, 2013. – 590 s.*
6. *Petko L. V. Anhliiska mova. Dydaktychnyi material dlia praktychnykh zaniat ta samostiinoi roboty studentiv z inozemnoi movy zi spetsialnosti 6.030101 “Sotsiologhiia” : navch. posibnyk dlia studentiv, mahistrantiv, aspirantiv / L. V. Petko. – K. : Talkom, 2014. – 110 s.*
7. *Petko L. V. Anhliiska mova dlia vstupnykiv do mahistratury zi spetsialnosti 8.03010101 “Sotsiologhiia” : navch. posibnyk dlia studentiv, bakalavriv ta aspirantiv VNZ / L. V. Petko, V. V. Nikolaienko ; za red. V. B. Yevtukha, V. I. Honcharova. – [2-e vyd.]. – K. : Un-t “Ukraina”, 2011. – 182 s.*
8. *Sopilko N. V. Osoblyvosti podolannia psikhologichnykh barieriv u studentiv u protsesi navchannia : avtoref. dys. ... kand. psikhol. nauk : 19.00.07 / Nataliia Viktorivna Sopilko. – Khmelnytskyi, 2008.*
9. *Sotsioloh. Opys profesii [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupa : <http://www.robota.lviv.ua/69/SOTSIOLOG.html>*
10. *Fakultet sotsiologii ta upravlinnia (Zaporizkyi natsionalnyi universytet). Kafedra sotsiologii ta informatsiia pro spetsialnist : “Sotsiologhiia” [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupa : http://sociology.at.ua/index/kafedra_sociologiji_ta_informacija_pro_jiji_specialnist/0-48*
11. *Chernysh Nataliia. Sotsiologhiia. Kurs lektsii : pidruchnyk [Elektronnyi resurs] / Nataliia Chernysh. – Lviv : Lvivskyi natsionalnyi universytet imeni Ivana Franka, 2013. – 544 s. – Rezhym dostupa : http://www.sociology-lnu.org.ua/resursy.files/Chernysh_Soc_04.pdf*
12. *Arsenyuk Anastasia. Consumption and Society / Anastasia Arsenyuk, Lyudmila Pet’ko // Materiály X mezinárodní vědecko-praktická konference “Věda a vznik – 2013/2014”. – Díl 27. Psychologie a sociologie ; Šéfredaktor : Prof. JUDr Zdeněk Černák. – Praha : Publishing House “Education and Science” s.r.o, 2014. – S. 63-64. (na anhl.movi).*
13. *Dmytrenko Christina. Culture Values and Modern Society / Christina Dmytrenko, Lyudmila Pet’ko // “Бъдещето въпроси от света на науката – 2013” : Tr. za 9 Mezhdunar.nauchna praktichna konf., 17–25 dekemvri 2013 ; red. Milko Todorov Petko. – T. 28. Psikhologiya i sotsiologiya, 2013. – Sofiya : “ByalGRAD-BG” OOD. – S. 68-69. (na anhl.movi).*
14. *English for students of Sociology Anhliiska mova dlia studentiv napriamu “Sotsiologhiia” : navch. posib. / ukl. L. A. Liuliuka. – K. : MAUP, 2007. – 240 s.*
15. *Explorations in Classical Sociological Theory : Seeing the Social World / red. Kenneth Allan. – Pine Forge Press, 2010. – 451 p. [Web site]. – Access mode : http://books.google.com.ua/books?id=w64nbIF532cC&sitesec=buy&hl=ru&source=gbv_vpt_read*
16. *Nagornyyuk Lilia. Leisure of Youth in Modern Society // Lilia Nagornyyuk, Lyudmila Pet’ko // Materiály X mezinárodní vědecko-praktická konference “Věda a vznik – 2013/2014”. – Díl 13. Ekonomické vědy. Administrativa. ; Šéfredaktor : Prof. JUDr Zdeněk Černák. – Praha : Publishing House “Education and Science” s.r.o, 2014. – S. 92-94. (na anhl.movi).*
17. *Ostapenko Lilia. The History of Sociology // Lilia Ostapenko, Lyudmila Pet’ko // Materiály X mezinárodní vědecko-praktická konference “Věda a vznik – 2013/2014”. – Díl 17. Historie.Filosofie ; Šéfredaktor : Prof. JUDr Zdeněk Černák. – Praha : Publishing House “Education and Science” s.r.o, 2014. – S. 9-11. (na anhl.movi).*
18. *Sovenko Julia. Advertising and Society / Julia Sovenko, Lyudmila Pet’ko // Materiály X mezinárodní vědecko – praktická konference “Věda a vznik – 2013/2014”. – Díl 27. Psychologie a sociologie ; Šéfredaktor : Prof. JUDr Zdeněk Černák. – Praha : Publishing House “Education and Science” s.r.o, 2014. – S. 65-67. (na anhl.movi).*
19. *Telyakevich Alice. Information in Ukrainian Society / Alice Telyakevich, Lyudmila Pet’ko // Materiali za IKh Mezhdunarodna nauchna praktichna konferentsiya “Bdeshcheto vprosi ot sveta na naukata – 2013” : Tr. za 9 Mezhdunar.nauchna praktichna konf., 17-25 dekemvri 2013 ; red. Milko Todorov Petko. – T. 28. Psikhologiya i sotsiologiya, 2013. – Sofiya : “ByalGRAD-BG” OOD. – S. 66-67. (na anhl.movi).*
20. *Zolotukhin Alexander. Human Migration Nowadays // Alexander Solotukhin, Lyudmila Pet’ko // Materiály X mezinárodní vědecko-praktická konference “Věda a vznik – 2013/2014”. – Díl 25. Filologické vědy. Politické vědy.Hudba a život ; Šéfredaktor : Prof. JUDr Zdeněk Černák. – Praha : Publishing House “Education and Science” s.r.o., 2014. – S. 48-49. (na anhl.movi).*

ПЕТЬКО Л. В. Пути формирования профессионально направленной иноязычной обучающей среды для будущих социологов в условиях университета (на примере специальности 6.030101 “Социология”).

В статье рассматривается актуальность формирования профессионально направленной обучающей среды для будущих социологов в условиях университета, способствующей их профессиональному становлению, на примере авторского учебного пособия по английскому языку по специальности 6.030101 “Социология”.

Ключевые слова: будущие социологи, иноязычное образование, иностранные языки, профессионально направленная учебная среда, дидактический материал, университет.

PET'KO LYUDMILA. Ways of formation of professionally oriented learning environment in foreign language to the future sociologists in the conditions of university (for Specialty of degree 6.030101 “Sociology”).

The article is devoted to forming of foreign language professionally oriented educational environment to the future sociologists in the conditions of university which is one of factors their professional becoming. As one of the ways in this direction the author describes her English student's book for Specialty of degree 6.030101 “Sociology”.

Keywords: future sociologists, foreign language education, foreign languages, professionally oriented educational environment, didactic material, university.

УДК 378.147 :338.48-051] :39

Протоцька Ю. П.

ЗАПРОВАДЖЕННЯ МОДЕЛІ ЕТНОГРАФІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ ТУРИЗМУ

У статті розглядається модель етнографічної підготовки майбутніх менеджерів туризму. Проводиться аналіз туристської підготовки в сучасних умовах професійної освіти у ВНЗ. Основне завдання статті розглянути етапи етнографічної підготовки майбутніх менеджерів туризму, визначити етнографічну підготовку як пріоритетний напрямок професійної туристської освіти. А також виявити потребу у формуванні спеціальних, універсальних знань, умінь і навичок для більш якісного рівня підготовки молодих спеціалістів.

У роботі подаються рекомендації щодо поетапної роботи зі студентами, з метою досягнення необхідного рівня підготовки. Висвітлено зміст трьох етапів професійної підготовки в етнографічному спрямуванні, з метою практичного доведення результативності означеного процесу. У роботі розглядається програма проведення експерименту з теми наукового дослідження “Етнографічна підготовка майбутніх менеджерів туризму”, а також визначаються пріоритетні напрями поліпшення означеного процесу.

Ключові слова: етнографічна підготовка, професійна освіта, теоретична і практична підготовка, компетенція, зміст етнографічної освіти.

Підготовка майбутніх менеджерів туризму, в сучасних ринкових умовах, ставить перед вищими навчальними закладами низку вимог та критеріїв. Менеджер туризму сьогодні – це професіонал який займається не лише продажами туристичного продукту, а самостійно займається його